افغان هندوان او سکهان لا تر اوسه له ستونزو سره لاس او ګرېوان دي

Author: Arzu Mohammadi
سره له دې چې د طالبانو د پېرېه پرتله حالات یو څه سم شوي، خو تبعیض لا پر خپل ځای پاتې دی.

د افغانستان شمال ته پروت د بغلان په ولایت کې د هندوانو او سکهانو کوچنۍ ټولنه وايي، مخ په ډېرېدو تعصب د هغوی ژوند له يوې ورځې څخه بلې ته تریخوي.

په افغانستان کې له هغه پراخه ټولنې څخه یوازې د ګوتو په شمېر کورنۍ پاتې دي، چې یو مهال یې په سوداګرۍ او کسب و کار کې مهم رول لوباوه او په افغانستان کې یې د سلګونو کلونو راهیسې له نورو سره نسبتا اوره په اوره ژوند کاوه.

د کورنۍ جګړې پر مهال چې په ۱۹۹۲ کال کې د پخواني شوروي اتحاد رژیم له ړنګېدو وروسته رامنځته شوه، زیات شمېر هندوانو او سکهانو نوروهېوادونو، په تېره بیا هند، ته پنا یوړه. د طالبانو په رژیم کې د هغوی پاتې شوې ډله له خورا سخت ژوند سره مخ شوه، د مذهبي مناسکو د ازادۍ پر وړاندې یې لوی خنډونه رامنځته شول.

د بغلان اوسیدونکي، ۵۵ کلن شېرجان سنګهـ وویل: «د طالبانو پېر موږ ته تر ټولو ننګوونکی پېر و، ځکه زموږ پر ټولو مذهبي مناسکو بندیز ولګول شو. آن له کوره وتلای نشو. د طالبانو د حکومت له رانسکوریدو وروسته او د اوسني حکومت پر راتلو موږ یو څه د هوسایۍ سا وایخیسته او بېرته مو پر عادي ژوند پیل وکړ.»

اساسي قانون په خپله دویمه ماده کې د هغوی حقوق د هېواد د بشپړ تبعه په توګه تضمینوي، وایي: «د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دین، د اسلام سپېڅلی دین دی. د نورو ادیانو پیروان د خپل دین په پیروۍ او د خپلو دیني مراسمو په اجرا کې د قانون د حکمونو په حدودو کې آزاد دي.»

زیاتره هندوان او سکهان وايي، دغو اصولو ته درناوی نه کیږي. شېرجان سنګهـ وویل، پر همیشنۍ ځورونې سربېره هغوی د عبادت مناسب ځای نه لري. د جنازې مراسم لویه موضوع ده. هندوان او سکهان خپل مړي سوځوي. دا کار زیاتره له مسلمانو ګاوندیانو سره د تصادم لامل کیږي. په ځانګړي ډول هغوی یوه ټاکلې او وقف شوې سیمه نه لري چې هلته خپل مراسم سرته ورسوي.

د سکهانو د ټولنې یوه استازي، ٤٥ کلن احمد وویل: «د تېرو څلوېښتو کلونو راهیسې مې [کورنۍ] دلته په بغلان کې اوسیږي. تر دې دمه مو ډېر کړاوونه لیدلي. که بېرته شاته د طالبانو پېر ته وګورو، د خلکو ژوند تر دې کچې ستونزمن شوی چې هېواد یې پرېښود او وتښتیدل. د پخواني ولسمشر، حامد کرزي د حکومت په راتګ مو د سوکالۍ احساس وکړ، په ځانګړي ډول هغه مهال چې یو ځل بیا د دغه هېواد تبعه په توګه په رسمیت وپېژندل شو. خو لا تر اوسه راسره هېوادوال د یوه افغان تبعه په توګه سم چلن نه کوي او زیات شمېر خلک مو سپکوي او تحقیروي.»

د یوه درملتون خاوند، سردار سنګهـ د هغه له خبرې سره موافق و، ویې ویل: «بغلان یو کوچنی ولایت دی. ټول قومونه باید پکې له یو بل سره د ورونو په څېر ژوند وکړي. موږ دلته له ډېرو کلونو راهیسې اوسیږو، خو ډېری خلک مو ځوروي، د بهرنیانو په څېر راسره چلن کوي.»

د رام سنګهـ په نامه یو بل ځایي سړي وویل، د شپېتو کورنیو پر ځای، چې هغه مهال ډېرې کورنۍ وې، اوس د سکهانو شاوخوا لس کورنۍ په بغلان کې اوسیږي.

هغه وویل، په بغلان ولایت کې د هغوی د مړو د جنازې او ښخولو ځای نشته، هندوان او سکهان زیاتره مجبوریږي چې مړي د استوګنې په ځایونو کې وسوځوي. د دې کار له امله د مسلمانو ګاونډیانو له تاوتریخوالي سره مخامخ کیږو.

«له حکومت او خلکو څخه زموږ غوښتنه دا ده چې له موږ سره د نورو اتباعو په څېر چلن وکړي او تحقیر او تعجیز مو نه کړي. موږ له حکومت څخه غواړو چې د عبادت لپاره راته یو مناسب ځای په نښه کړي او همدارنګه اولادونو ته مو د ښوونې او روزنې امکانات چمتو کړي.»

دا یوه بله ستونزه ده، د هندوانو او سکهانو اولادونه په ښوونځیو کې له پرله پسې تبعیض سره مخ دي، چې له امله امله یې له ښوونې او روزنې څخه بې برخې کیږي.

لس کلن صمد سنګهـ وویل: «زه له ښوونځي او زده کړې سره ډېره مینه لرم، خو خلک مې ښوونځي ته په لاره ځوروي، له دې امله ښوونځي ته نشم تلای. له خلکو غواړم چې موږ د دغه هېواد اتباع وګڼي او ومو نه ځوروي، ژوند او زده کړې ته مو پرېږدي.»

دهغوی د حالت او ژوند په اړه پخوانیو څرګندونو ورسره کومه مرسته نه ده کړې. د ۲۰۱۲ کال په نومبر کې هندوانو او سکهانو په کابل کې د ولسمشرۍ د ریاست مخې ته د هغوی په وړاندې د تبعیض او تعصب په اړه په اعتصاب لاس پورې کړ. حکومت ژمنه کړې وه چې د استوګنې یوه ځانګړې سیمه او مناسب مړستون ورته چمتو کړي، خو دا ژمنه تر اوسه عملي شوې نه ده.

د بغلان والي عبدالحی نعمتي وویل، حکومت چمتو دی چې د هغوی هره ورځنۍ ستونزه هواره کړي، خو دا یې ونه ویل،چې د مړو د جسدونو د سوځولو لپاره ورته کوم ځای په پام کې ونیسي.

نوموړي وویل، ستونزه تر دې کچې پراخه نه ده، ویې ویل: «هندوان او سکهان هغه حقونه لري چې نور قومونه او مذهبي ډلې یې لري. د هغوی په وړاندې کوم تعصب وجود نه لري. په هر ځای کې چې وغواړي، حکومت ورته مناسب استوګنځي او نور خدمتونه چمتو کوي.»

د بغلان ولایت امنیتي ځواکونو تل ژمنه کړې چې هندوانو او سکهانو ته هماغه حمایت چمتو کړي چې نورو افغان اتباعو ته یې چمتو کوي.

د بغلان د امنیه قوماندانۍ د رسنیو د څانګې مسؤول، ذبیح الله شجاع وویل: «مور خپله دنده سرته رسوو او له خلکو سره برابر چلن کوو. هندوان او سکهان د نورو قومونو په څېر په بغلان ولایت کې اوسیږي، که چېرته له کومې ستونزې سره مخ شي، نو مور یې له حق څخه دفاع کوو.»

د حکیم سنایي د پوهنتون د حقوقو او سیاسي علومو استاد، ابرار سروري وویل، د تعصب او تبعیض اصلي ریښه جهالت او ناپوهي ده چې ټولنه ورسره مخ ده.

نوموړي وویل، حکومت باید په لومړي ګام کې ډاډ ورکړي چې هندوان او سکهان د عبادت او د مړو د جسدونو د سوځولو لپاره خپل ځایونه ولري.

هغه وویل: «هندوان او سکهان د افغانستان اتباع دي او باید له نورو سره د ورته حقونه خاوندان وي. په قانون کې هیڅ یوه قومي یا مذهبي ډله یو پر بل لوړوالی نه لري. لویه ستونزه د هندوانو سکهانو د حقونو په اړه د پوهې او معلوماتو نشتوالی دی.»

Location: افغانستان
Topic: Human rights
Focus: Afghanistan: Supporting Investigative Reporting & Civil Society

---

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86-%D9%87%D9%86%D8%AF%D9%88%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D9%88-%D8%B3%DA%A9%D9%87%D8%A7%D9%86-%D9%84%D8%A7-%D8%AA%D8%B1-%D8%A7%D9%88%D8%B3%D9%87-%D9%84%D9%87-%D8%B3%D8%AA%D9%88%D9%86%D8%B2%D9%88-%D8%B3%D8%B1%D9%87